

Rapport

PROGRAM E18 – ARTINVENTERING GRODDJUR

GRANSKNINGSVERSION
2025-06-10

Uppdrag: 302157B4 Jakobsberg - Hjulsta, kapacitetsförstärkning
Titel på rapport: Program E18 - Artinventering groddjur 2025
Status: Välj ett objekt.
Datum: 2025-06-10

Medverkande

Beställare: Trafikverket
Kontaktperson: Jonas Halzius
Konsult: Erik Zachariassen
Uppdragsansvarig: Rikard Norstedt
Kvalitetsgranskare: Lukas Kvarfordt

Revideringar

Revideringsdatum: Revideringsdatum.
Version: 1.0
Initialer Initialer.

Innehåll

SAMMANFATTNING	4
1 INLEDNING	5
1.1 BAKGRUND OCH SYFTE.....	5
1.2 INVENTERINGSOMRÅDE OCH SMÅVATTEN.....	5
2 BEFINTLIG KUNSKAP OM GRODDJUR OCH SALAMANDRAR	7
2.1 STOCKHOLMS STADS HABITATNÄTVERK FÖR GRODDJUR.....	7
3 METOD FÖR INVENTERING	8
4 ARTSKYDDSFÖRORDNINGEN	8
5 RESULTAT	8
6 DISKUSSION OCH SLUTSATSER	9
6.1 FYND AV GRODDJUR I ”TRIANGELYTAN”.....	9
7 FÖRSLAG TILL ANPASSNINGAR OCH ÅTGÄRDER	9
8 REFERENSER	10

SAMMANFATTNING

Tyréns AB har på uppdrag av Trafikverket genomfört en groddjursinventering i ett område på gränsen mellan Stockholms stad och Järfälla kommun.

Under inventeringen påträffades mindre vattensalamander (*Lissotriton vulgaris*), och en okänd brungroda (*Rana spp.*). Som mest observerades sammanlagt 164 individer av mindre vattensalamander vid ett enskilt inventeringstillfälle, i de fem möjliga lekmiljöerna för groddjur som identifierats i inventeringsområdet.

Den påträffade grodan kunde inte artbestämmas. Sannolikt rör det sig om en vanlig groda, då arten tidigare påträffats i Kyrkparksdammen cirka 500 meter uppströms Bällstaån (som rinner genom det inventerade området).

Bällstaån utgör sannolikt spridningsmiljö för groddjur till- och från inventeringsområdet, och inom området kan groddjuren sannolikt förflytta sig fritt. Den tydligaste urskiljbara möjliga övervintringsmiljön inom inventeringsområdet utgörs av den trädklädda "åkerholmen" i norra delen av området, men salamandrarna kan sannolikt även övervintra i sorkhål eller andra jordhål i den öppna marken inom området.

Mindre vattensalamander är skyddad enligt artskyddsförordningens 6 §, vilket innebär att det är förbjudet att döda, skada eller fånga de vuxna djuren, samt att ta bort eller skada rom eller yngel.

I samband med eventuell framtida fastighetsutveckling inom inventeringsområdet är det möjligt att undvika en negativ påverkan på bevarandestatus för mindre vattensalamander i artens lokala population i Västerort, Stockholms stad, genom att undvika negativ påverkan på de vattenförekomster som utgör lekmiljö.

1 INLEDNING

1.1 BAKGRUND OCH SYFTE

Tyréns AB har på uppdrag av Trafikverket, genomfört en groddjursinventering i enlighet med två svenska standardiserade metoder för groddjursinventering, Naturvårdsverkets metod för "Visuell och audiell inventering" (Naturvårdsverket 2010) av grodor, och "ficklampsmetoden" för inventering av större vattensalamander (Naturvårdsverket 2005) i ett område på gränsen mellan Stockholms stad och Järfälla kommun.

Målet med utredningen har varit att sammanställa kunskap om området groddjursfauna. Syftet har varit att skapa ett kunskapsunderlag för att kunna beakta eventuella groddjur i arbetet med MKB- och detaljplan för Hjulsta trafikplats.

Ansvarig för denna rapport har varit Erik Zachariassen och kvalitetsansvarig var **xx**. Oskar Benderius har medverkat i fältarbetet.

Uppdraget har genomförts under perioden 3 april 2025 till 27 maj 2025. Inventeringsbesöken förlades med cirka tre veckors mellanrum för att kunna täcka både grodornas och paddornas lek (strax efter islossning), och salamandrarnas lek som vanligen infaller i mitten-slutet av maj.

1.2 INVENTERINGSOMRÅDE OCH SMÅVATTEN

Inventeringsområdets läge och avgränsning framgår av Figur 1. Inventeringsområdet avgränsas i norr av E18, i öst av förbifart Stockholm, och i syd och väst av pendeltågspåret mellan Jakobsberg och Spånga station.

Figur 1 - Inventeringsområdet inom mörkblå streckad linje. Identifierade möjliga lekmiljöer inom ljusblå ytor med vit ytterkant, samt numrering 1-7.

De identifierade möjliga lekmiljöerna inom inventeringsområdet (Figur 1 ovan) är även markerade med vita siffror (1-7) och beskrivs kortfattat nedan.

1. "Bällstaån" är ett av Stockholms stads två vattendrag. Bällstaåns delsträcka inom inventeringsområdet är rätad, cirka 800 meter lång, och rinner från nordväst till sydost.
2. "Norra dammen" är en ca 40*8 m dagvattendamm anlagd mellan 2010-2011, sannolikt för att samla upp ytvatten från E18.
3. "Bällstaån tillflöde norra" är ett cirka 35 meter långt öppet dagvattendike, som via en kulvert i syd rinner ned i Bällstaån.
4. "Bällstaån tillflöde södra" 40 meter långt öppet dagvattendike, som via en kulvert i syd rinner ned i Bällstaån.
5. "Dagvattendamm 1" är en cirka 70*16 m dagvattendamm anlagd 2010, sannolikt för att samla upp ytvatten E18.
6. "Dagvattendamm 2" är en ca 30*30 m dagvattendamm anlagd 2024, sannolikt för att samla upp ytvatten från förbifart Stockholm.
7. "Dagvattendamm 3" är en ca 40*20 m dagvattendamm anlagd 2024, sannolikt för att samla upp ytvatten från förbifart Stockholm. Dagvattendamm 3 är helt belägen under förbifart Stockholm.

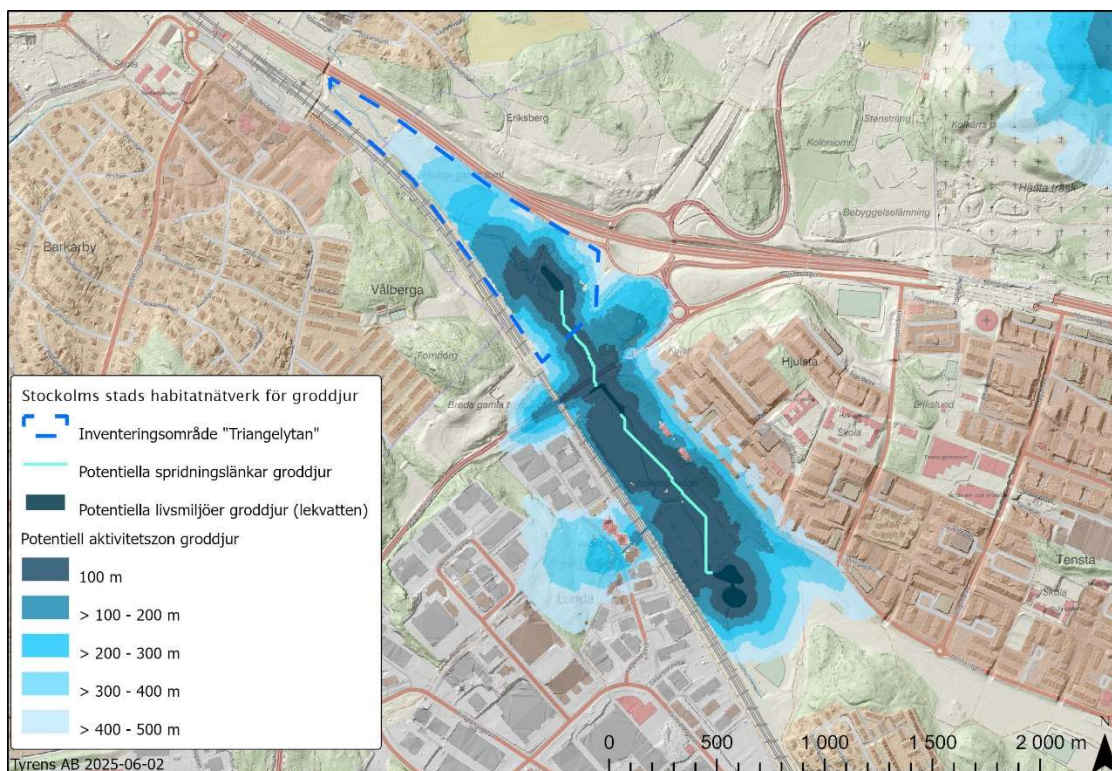
2 BEFINTLIG KUNSKAP OM GRODDJUR OCH SALAMANDRAR

Bällstaån, "Norra dammen" och "Dagvattendamm 1" inventerades 2021 av konsultföretaget Ekologigruppen. Under 2021 inventerade Ekologigruppen ett stort antal möjliga lekmiljöer för groddjur i Järfälla kommun (Ekologigruppen 2022), samt i vissa fall även inom Stockholms stad i direkt närhet till kommungränsen.

Inom 1000 meter från det område Tyréns inventerat 2025 har enligt artportalen tidigare påträffats mindre vattensalamander, vanligt groda och vanlig padda. Inom det område Tyréns inventerat påträffade Ekologigruppen mindre vattensalamander 2021.

2.1 STOCKHOLMS STADS HABITATNÄTVERK FÖR GRODDJUR

Tyréns inventeringsområde ingår i Stockholms stads habitatnätverk för groddjur enligt Figur 2 (Miljöförvaltningen, 2023). Tyréns "Dagvattendamm 1" (nummer 5 i Figur 1) är markerad som en "potentiell livsmiljö groddjur" (lekvatten), och är sammanbunden med Hjulstadammarna (söder om Hjulsta, sydost om inventeringsområdet) via en "potentiell spridningslänk groddjur". Hela Tyréns inventeringsområde ingår i "potentiell aktivitetszon för groddjur".

Figur 2 - Inventeringsområdet markeras av blå streckad linje. Tyréns "Dagvattendamm 1" i mörk blå färg är sammanbunden med Hjulstadammarna sydost om inventeringsområdet med en "potentiell spridningslänk" i turkos färg. Hela inventeringsområdet är markerat som "potentiell aktivitetszon" för groddjur (blå färgskala).

3 METOD FÖR INVENTERING

För inventeringen användes en kombination av två svenska standardiserade metoder för groddjursinventering, Naturvårdsverkets metod för "visuell och audiell inventering" (Naturvårdsverket 2010) av grodor, och "ficklampsmetoden" för inventering av större vattensalamander (Naturvårdsverket 2005).

Metoden går ut på att en möjlig lekmiljö för groddjur genomsöks från strandkanten med hjälp av ficklampa. Där inventeraren långsamt vandrar längs stranden, för att var femte meter stanna och lyssna i 30 sekunder, och därefter notera alla sedda och hörda groddjur, tills hela strandkanten inventerats. Eftersom dagvattendammarna var väl överskådliga kunde varje avsnitt genomsökas noggrannare än med Naturvårdsverkets metoder. Bällstaåns strand var bitvis igenvuxen med vass och kaveldun, så längs ån genomfördes inventering där det var möjligt att komma fram till vattenspegeln.

Inventeringen av de möjliga lekmiljöerna i "triangelytan" utfördes under 3 kvällar; 3 april, 8 maj och 27 maj.

4 ARTSKYDDSFÖRORDNINGEN

Grod- och kräldjur skyddas av lagstiftning enligt 4a och 6 §§ artskyddsförordningen (artskyddsförordningen, 2007:845) och är fridlysta i Sverige. Artskyddsförordningen ska ses som en precisering av vad som kan följa av de allmänna hänsynsreglerna när det gäller skydd av arter (mark- och miljööverdomstolen 2013:13 och mark- och miljööverdomstolen M11317-14). Detta innebär att tillståndsmyndigheten ska bedöma hur skyddade arter påverkas av en planerad verksamhet. Syftet med artskyddet att skydda utpekade arter (8 kap. 1 och 2 §§ miljöbalken).

Av groddjuren i Stockholms län skyddas vanlig groda (*Rana temporaria*), vanlig padda (*Bufo bufo*) och mindre vattensalamander (*Lissotriton vulgaris*) av 6 §. Större vattensalamander (*Triturus cristatus*) och åkergroda (*Rana arvalis*) åtnjuter skydd enligt artskyddsförordningens 4a §.

5 RESULTAT

Vid de tre inventeringstillfällena påträffades mindre vattensalamander (*Lissotriton vulgaris*), och en okänd brungroda (*Rana spp.*).

I Tabell 1 (nedan) redovisas antalet individer av groddjur som observerades vid respektive inventeringstillfälle.

Tabell 1. Observationer i småvatten under inventeringsperiod.

Småvatten	2025-04-03	2025-05-08	2025-05-27
1. Bällstaån	1 mindre vattensalamander, 1 obestämd brungroda	Inga groddjur observerade.	Inga groddjur observerade.
2. Norra dammen	128 mindre vattensalamander.	122 mindre vattensalamander.	66 mindre vattensalamander.
3. Bällstaån tillflöde norra	Ej vattenförande, inga groddjur observerade.	Ej vattenförande, inga groddjur observerade.	Ej vattenförande, inga groddjur observerade.

Småvatten	2025-04-03	2025-05-08	2025-05-27
4. Bällstaån tillflöde södra	Ej vattenförande, inga groddjur observerade.	Ej vattenförande, inga groddjur observerade.	Ej vattenförande, inga groddjur observerade.
5. Dagvattendamm 1	10 mindre vattensalamander.	8 mindre vattensalamander.	19 mindre vattensalamander.
6. Dagvattendamm 2	8 mindre vattensalamander.	14 mindre vattensalamander.	10 mindre vattensalamander.
7. Dagvattendamm 3	17 mindre vattensalamander.	Inga groddjur observerade.	63 mindre vattensalamander.
Summa	164 mindre vattensalamander, 1 obestämd brungroda.	144 mindre vattensalamander.	158 mindre vattensalamander.

6 DISKUSSION OCH SLUTSATSER

6.1 FYND AV GRODDJUR I "TRIANGELYTAN"

Som mest observerades 164 individer av mindre vattensalamander vid ett enskilt inventeringstillfälle i "triangelytan". Vid samtliga inventeringstillfällen utgjorde "Norra dammen" (markerad "2" i Figur 1) den individrikaste dellokalen. Vid sista inventeringstillfället påträffades nästan lika många individer i "dagvattendamm 3" (63 st) som i "Norra dammen" (66 st). Sannolikt har en delmängd av salamandrarna inom "triangelytan" flyttat sig mellan dammarna under inventeringsperioden.

Under inventeringsperioden påträffades en mindre vattensalamander i Bällstaån, och vattendraget utgör sannolikt inte lekmiljö för groddjuren.

Vid första inventeringsbesöket observerades en groda av okänd art i norra delen av Bällstaån som inte kunde artbestämmas. Sannolikt rör det sig om en vanlig groda, då arten tidigare påträffats i Kyrkparksdammen cirka 500 meter uppströms Bällstaån.

6.1.1 SPRIDNINGSVÄGAR OCH ÖVERVINTRINGSOMRÅDEN

Bällstaån utgör sannolikt spridningsmiljö för groddjur till- och från "triangelytan". Groddjuren kan sannolikt förflytta sig fritt inom triangelytan. Den tydligaste urskiljbara möjliga övervintringsmiljön inom triangelytan utgörs av den trädklädda "åkerholmen" direkt öster om "norra dammen", men salamandrarna kan sannolikt även övervintra i sorkhål eller andra jordhål i den öppna marken inom området.

7 FÖRSLAG TILL ANPASSNINGAR OCH ÅTGÄRDER

I samband med eventuell framtida förändring av markanvändningen i inventeringsområdet är det möjligt att undvika en negativ påverkan på bevarandestatus för mindre vattensalamander i artens lokala population i Västerort, Stockholms stad, genom att undvika negativ påverkan på de vattenförekomster som utgör lekmiljö.

8 REFERENSER

Ekologigruppen, 2022. Inventering av groddjur i Järfälla kommun 2021. På uppdrag av Järfälla kommun.

Kovar R., et al. 2009. Spring migration distances of some Central European amphibian species.

Miljöförvaltningen, 2023. Habitatnätverk i Stockholms stad 2022 - Landskapsekologiskt teoretisk och metodisk fördjupande rapport. Calluna AB på uppdrag av Miljöförvaltningen i Stockholms stad.

Naturvårdsverket, 2005. Inventering och övervakning av större vattensalamander, Version 1:0: 2005-04-21.

Naturvårdsverket, 2009. Handbok för artskyddsförordningen. Del 1 – fridlysning och dispenser. Handbok 2009:2.

Naturvårdsverket, 2010. Manual för uppföljning i skyddade områden – Skyddsvärda däggdjur, samt grod- och kräldjur.

Artportalen utsök groddjur, Stockholms stad och Järfälla kommun, 2000-2025. Information hämtad 2025-06-04.